

Óðamannaverk at kíla fáment samfelag sundur

EYÐUN

Val ímillum politiskar hugsjónir?
– Ja takk!

Í Føroyum er frammanundan nóg trupult at sameina fólkið um at virka saman fyrri felags vælferð. Tann fyra dimensionelli landspolitikkurin (samband/sjálvstýri og vinstra/høgra) liðar jú frammanundan sundur, men fyrri tað mátti tað ikki verið neyðugt hjá ávisum politikkarum at seta samfelagsbólkar upp hvør ímóti øðrum, at illgita, niðra og sáa mistreysti í fólk, sum undir givnum umstøðum gera sitt ítasta, hava borið sín part av sparingum og samfelagsendurreisnini og í mongum førum hava kytt seg yvir evni mangan uttan at fáa stórt annað afturfyrri enn skitin orð og niðrandi umtalu.

Her verður hugsað um tann hugburð, sum ávísir borgarligir politikkarar, serliga Óli Breckmann og aðrir í tí selskapinum, í árávis hava sýnt móttvegis tí almenna sekt-orinum, eitt nú sjúkrahúsvirkinum.

Tað er fyrri so vítt heilt í lagi, at eisini sjúkrahúsinu mugu tola sín náttúrliga part av minkaðum samfelagstilfeingi, men máti skal vera við, og hóast tað ikki hevur skortað upp á ávarðingar, so hevur gongd-

in skeiva vegin vegna politiska líkasælu at siga ábyrgdarloysi fingið loyvi til at koma so langt, at t.d. Landssjúkrahúsið umsiðir virkar meira og minni í undantaksstöðu og heilt vist verður at kollsigla so ella so, verða ikki móttøk, eitt nú meira tilfeingi og sømiligari arbeiðskor framd, ongantið ov skjótt.

Seinnu árin er virkisferðin nógv økt, samstundis sum framdar eru munandi og áhaldandi sparingar. Tøka seingjatalið er minkað, samstundis sum innleggingartalið er økt fyrri ikki um at tala tann ambulanta tænastan fleirfaldað, umframt at nýggjar arbeiðsuppgávur eru tiknar inn ella eisini heim úr Danmark.

Tá spurningar hava verið settir, um viðgerðin er forsvarlig, hevur leiðslan sjálvsagt sagt ja, ella at hon er tað **enn**, men...?

Sjálvur havi eg sagt tað áður og kann væl endurtaka, at sjálvsagt kunnu og eiga starvsfólk at kíta seg eyka eitt neyðugt skifti, tá tað kennist sum ein natúrligur og neyðugur liður í einum felags taki, sum

øll varða av, og serliga um vón er framman fyrri stavn um, at tað aftur slættnar. Men mark er hóast alt fyrri, hvussu ofta og leingi fólk orka at spila seg út yvir evni uttan høvi at rætta ryggin, ella um tey í longdini troysta sær at leggja navn til eitt arbeiðsavrik, sum kanska kundi og átti at verið betri fyrri brúkaran, vóru umstøður til tess. Tá er vandi fyrri, at fólk gevast á hondum, og mangt fer í uppløysn, so ella so.

Hetta eru viðurskifti, sum kunnu vera trupul at loysa, um tilfeingið reint faktiskt ikki er tókt, men tá má samstundis sigast at vera óneyðugur steinur oman á byrðu, tá hesi somu niðurslitnu almennu verka-fólk samstundis fáa skotið í skógvarnar, at tey gera meira skaða enn gagn ella bert mjølva sína egnu køku.

Tann 2. februar í ár er forsprákari fólka-floksins á tingi (Óli Breckmann) enn einaferð úti eftir almennum starvsfólkum, sum hann sigur „fáa løn fyrri ikki at loysa mál, tí loysa tey málini, verða tey arbeiðsleys“, og siðani fær sum vant frá tí siðuni hvør sitt av eyknevnum og aðrari niðrandi umtalu, t.d. „tey hvítkiltaður“, „tey við skúla-taskuni“, „tey við funktionerslipsinum“, „tey við partisanturriklaði“ o.s.fr.

Bert ein mánað seinni stóð so Strandferðslan serliga fyrri skotum við slíkari manninkandi umtalu (rotturleikur og kostaðungi), at tað hevði elvt til beinleiðis ruðuleika, hevði stavnmaðurin sjálvur ikki trekt eitt sindur í land aftur, m.a. at tað ikki var persónliga meint, men meira ein spurningur um ideologi! Skal hatta lagið vera politiska ástøði fólkafloksins, so má tað mestast vera markleyst ósmædni nú at biðja hesi somu mongu útpiltu fólk velja seg, tíansheldur stilla so nógv alment lønt fólk upp.

Eg minnst fyrri umleið 20 árum siðani, at eg eftir enn eina hatursferð Ó.B.'s spurdi hampamannin Sundstein, hvussu teir í verðini kundu tola ein slíkan ótanga inn-flokka. Tá ferðina umbar fyrrverandi løgmaður seg við, at fólkaflokkurin var so rúmur, at tað eisini skuldi vera pláss fyrri einum Ó.B. Seinni gjørdist umberingin jú til tað vælkenda „bara Óli“, men nú umsiðir tykist tað eisini vera ovboðið hjá fyrr-løgmanni, sum beklagar mannin og hansara vegna stúrir fyrri undirtøku floksins á komandi lótingsvali.

Hevur tað leingi verið „bara Óli“, so er tað ikki longur so, av tí at maðurin, um nakar, myndar sjálvan fólkaflokk, er teirra formaður á tingi og sigur í stóran mun floksins vegna, hvar skápið skal standa. At so nýviðsettir tinglimir í ávisan mun bara taka upp eftir stavnmannin er bara við til at belasta flokkinn enn meira.

Ein má spyrja, hvat í verðini hetta er fyrri nakað, at blíva við at ligga og klikkja niður á almennar stovnar og arbeiðsfólkið har.

Gaman í finst onkur svikur ímillum á almennum stovnum, treyðugt so, eins og tað sjálvandi eisini kann vera so umborð á skipi ella aðrastaðni í privata vinnulívum, men ein eigur hóast alt at varðveita trúna á, at fjøldin hóast alt ger sitt ítasta og lyftir upp heldur enn trýstir niður.

Sjálvur havi eg einamest havt arbeiðsroyndir innan heilsu- og skúlaverk, har eg meti flestøll gera eitt dygdarverk og spila seg út, ikki minst tí at teimum dárar arbeiðið og seta eina æru í sitt arbeiðs-avrik. Skoðsmálini frá fremmandum starvsfeløgum hava eisini verið rimiliga góð. Tí kennist tað so svart, at stórir borgarligir flokkur mest sum skal byggja sitt politiska tilvergrundarlag á niðurgerðing av einum so stórum parti av tí føroyska fólkinum, sum tey í almennum arbeiði nú einaferð mugu vera í einum fámentum samfelag. At samanbera við berum tølum lutfalsliga kostnaðin av almennu Føroyum við onnur lond er óskapur.

Ein skuldi næstan trúð, at borgarlig ikki

høvdu eins stóran tørv á, tíansheldur brúktu almennar tænastu eins og onnur, men tað havi eg so fyrri mín part ikki royndir av, kanska heldur tvørturímóti, og fyrr var illa, siðani almennar tænastur jú eru samhaldsfastar, og fólk eftir førimuni gjøgnum skattin frammanundan gjalda fyrri seg.

Verður áhaldandi útþiningin og niðurgerðingin av almennum tænastum til, at skipanin heilt sindrast, so beri eg ótta fyrri, at endurreisnin gerst trupul. Eitt talandi dømi um slíka gongd er, tá verandi borgarliga samgonga í síni privatiseringsaði í eini handavending jarðlegði almennu uttanlandsfarleiðina (Skotlandssiglingina). Tá ferðina gekst skjótt og ómakaleyst at forkoma og søpla landsins (les: fólksins) ognir burtur, men siðani hevur bara valdað saknur og ruðuleiki, samstundis sum einki røkist fyrri nakrari endurreisn, sum er nøktandi fyrri útflutningsvinnuna, og at meiniga sjálvbetalandi fólkið sleppur at ferðast fyrri ein rimiligan kostnað.

At endurreisa eitt møguleigt sindrað almanna- og heilsuverk verður ikki gjørt við smartum „hovsa-endurreisnum“, saneringum ella øðrum hokus-pokusloysnum, so sum tað hevur verið sett innan fyrri ávísar partar av vinnulívum, har tað t.d. hevur borið til í eini handavending at broyta lóggávuna sær sjálvum til fyrimunar at endurreisa vinnuligt fallittbúgv.

Fólkaflokkurin hevur eins og aðrir partar av samgonguni stóra ábyrgd sitandi á sær av einum alsamt bæði materielt og menniskjansligt niðurslitnum heilsuverki, og hóast málið hevur verið næstan burturtagt í verandi valstríði, so eiga teir í evstu løtu at melda heilt greitt út fyrri veljaranum, hvat teir vilja við heilsuverkinum eins og øðrum almennum tænastum.

Plenuklipparin er longu brúktur í ólukkumát, umsiðir slitin upp í nakka, og á tann hátt ber ikki til at barbera meira av.

Siðani er bert eftir at amputera deildarfunktióin sum t.d. heilt at sleppa teimum sálarsjúku upp á fjall ella senda tey niður aftur. Tit kunnu eisini umhuga at avskaffa t.d. alla rúsnýtsluviðgerð við t.d. at gera tað til eina privata (sjálvforskytta) sök (nokk ein spesialformur fyrri privatisering!). Tit kunnu seta aldursmark á rættin at fáa knø, mjadnar, nýggjar hjartaæðrar ella sjónina aftur ella enn betri privatisera heila molivittid og áseta brúkaragjald, sum fólk so kunnu trekkja frá í skatti ella krøkja upp í vinnuligan roknskap.

Jú, vist ber til at spara meira, bert hugflogið setur mörk, men so skulu tit opið og ærliga fara út og fortelja veljaranum, hvat ætlanin er, og at tit samstundis taka ábyrgdina fyrri skerdum almennum tænastum.

Soleiðis bert at lata standa til og krevja ella vanta sær alt møguleigt av heilsuverkinum, samstundis sum tað verður svøltað og øðrvisi niðurbundið og oman á tað heila niðurgjørt, tað er **fals**, hvørki meira ella minni.

Val ímillum politiskar hugsjónir? – Ja takk!

Trúgva fólk hinvegin upp á eitt **samhaldsfast samfelag** og vilja tryggja sær og eftir førimuni gjalda fyrri eitt forsvarligt og væl-virkandi tænastustøði, ella hinvegin at bara hvørt einseris skal skjotta sær sjálvum, so skuldi tað borið til at sett krossin á røttum staði valdagin. Gott val!

E.S. Annars áttu vit fyrri rúmari tíð siðani at havt eitt **adalorðaskifti** á tingi um almanna- og heilsuátt, og tað eigur at vera eitt hitt fyrsta hjá komandi landsstýris-manni á økinum at syrgt fyrri. Tað verður í tøkum tíma um ikki í seinna lagi!

Eyðun Joensen, sálarfrøðingur
Gælugøta 19, Tórshavn